

Rend, tisztaság és érzékenység. Kortárs geometrikus-konstruktív tendenciák

Lépcold Zsanett

Robitz Anikó: *Woven Mirror 03 (Fonott tükör 03.)*, 2019, fotó, vászon, műbőr, 100 × 100 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

Rend, tisztaság és érzékenység.
Kortárs geometrikus-konstruktív tendenciák

Három női alkotó, akik újfajta látásmódot, újszerű érzékenységet hoztak a magyar képzőművészeti színtérre. Modernista hagyományokon nyugvó törekvéseikkel, a konstruktív-geometrikus irányzat jellegzetes jegyeivel a valóság megtapasztalásának járatlan útjait keresik és találják meg a szigorú rend és a lágy vonások ötvözésében. Sebestyén Sára és Robitz Anikó a fotográfia lehetőségeit kibontva hozzák létre építészeti eredetű, de nem építészeti témájú fotóikat, s a médium hagyományos kereteiből kilépve rögzítenek egy új valóságot. Horváth Lóczy Judit is ezt teszi: elemeire bontja a világot, majd megalkot belőle

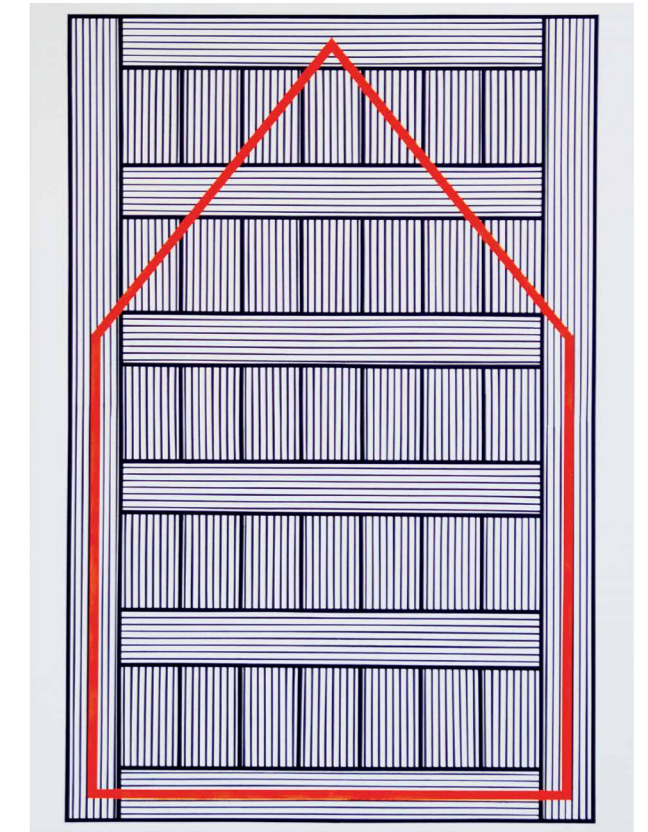
valami meglepőt, szokatlant. Hasonló eszközök, hasonló törekvések ezek, ahol fontos szerep jut a részleteknek, a textúráknak, az arányoknak és nem utolsósorban a rendnek. Lírai, érzékeny módot kínálnak a világ egy másik perspektívából való megismeréséhez és megértéséhez. Sebestyén Sára fotográfiái a mindennapi élet kérdéseit helyezik középpontba, amelyet a művész az épített környezet és a tárgyvilág rejtett vagy éppen jól látható esztétikáján keresztül ragad meg. Az utcán, a hétköznapokban is fellelhető részletek kiemelésével, a fény és árnyék játékaival teremt meg mikrokozmoszait, amelyek hol egy felismerhető tárgy-

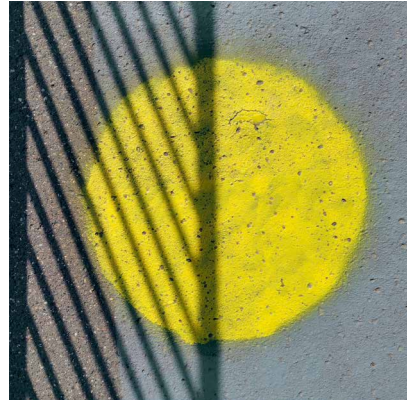
együttesben, hol egy megfejthetetlen textúrában rejlenek. Egyszerre analitikus és szenzuális szemléletmódja belsőépítész háttéréből eredeztethető. Ez a ketősség, a mérnöki pontosság és a lágy harmónia keresztezése adja művei eszenciáját: a konstruktív-geometrikus irányzat szigorú, tiszta szerkesztettségét vegyíti a színek, formák és fények finom játékaival. S ugyanez jellemzi a fotókon megjelenő tereket is: ugyan a képmező egyes részei síkként hatnak, mindig akad olyan komponens a képeken, amely térbe helyezi a látványt – akár egy porózus textúra, akár egy sokatmondó árnyék.

Sebestyén Sára: *Választóvonal*, 2018, giclée print, 66 × 49,5 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

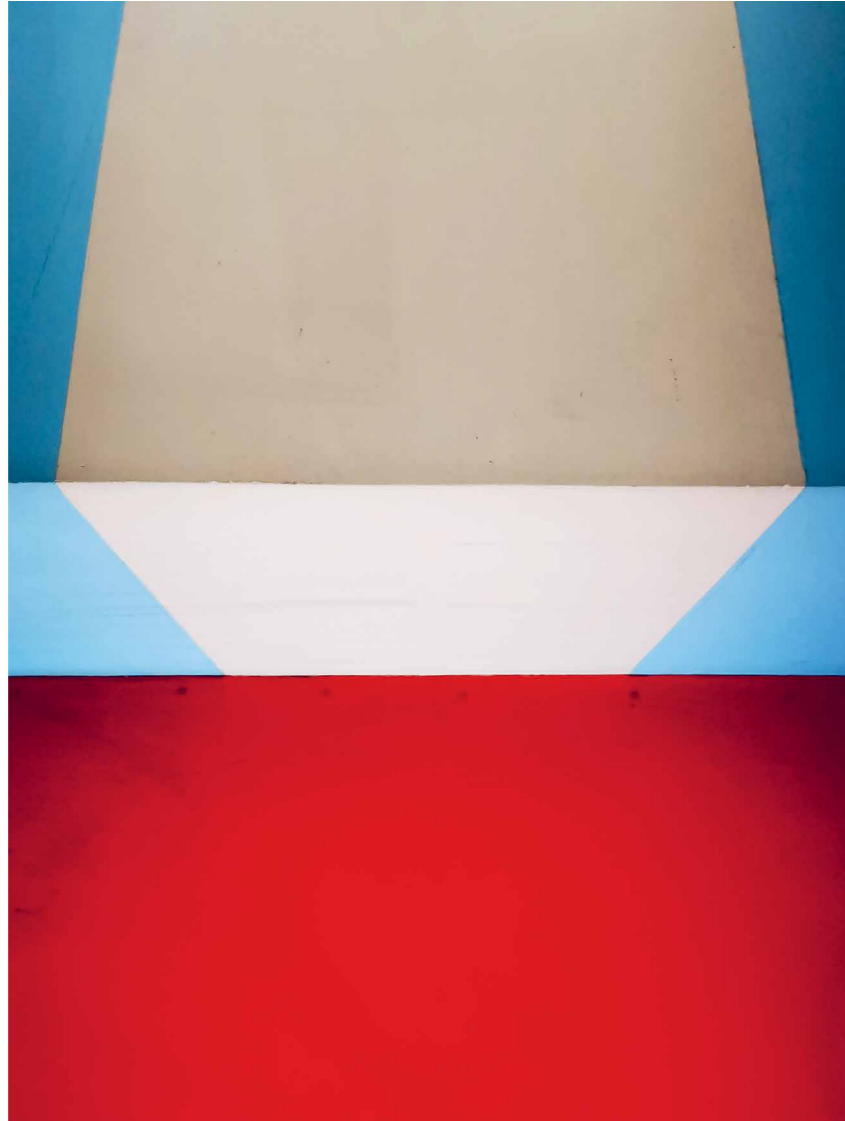

Horváth Lóczy Judit: *Monotonous work, humble work, unseen work (Monotonous munka, alázatos munka, láthatatlan munka)*, részlet a *Try to Be a Good Mother (Próbálj jó anya lenni)* sorozatból, 2019, akril, vászon, 130 × 180 cm, © a művész jóvoltából, fotó: © Spingár Anita / HUNGART © 2021

Sebestyén Sára: *Új nap*, 2021, giclée print,
50 × 50 cm, © a művész jóvoltából /
HUNGART © 2021

Sebestyén Sára: *Életerő*, 2019, giclée print,
66 × 49,5 cm, © a művész jóvoltából /
HUNGART © 2021

A képi redukció fontos összetevője munkáinak – különféle mértékben (és léptékben) jelenik meg. Egyes műveinél – mint az *Egyenesen át* és a *Tökéletesen könnyű lélek* – a megfelelő távolság adja meg a látottakat a kivehetetlenségig redukáló minimalizmust: csak éleket és fényeket látunk, ráadásul színek nélkül. Más munkák festészeti kompozíciós rendről tanúskodnak (például az *Életerő* vagy az *Interakció*): ekkor a fotózott tárgy textúrája az egyedüli, amely beazonosíthatóvá teszi az absztrakt kép mögött megbúvó „valóságot”. Közben pedig akadnak a fantáziának kevesebb

teret engedő fotók – az *Olvadó képlet* és a *Választóvonal* tartozhat ide – is: ismerős, de mégis ismeretlen terek és tárgyak rajzolódnak ki fekete-fehér, árnyékok uralta képein.

Robitz Anikó szintén a fotográfia médiumán keresztül absztrahálja a világot, s az ő „fotóalanyai” is az épített környezetben megbúvó apró részletek, textúrák és a köztük lévő viszonyok. Az ő célja azonban – szemben Sebestyén Sára munkáival – a felismerhetetlenségig komponálni képeit, hogy az ábrázolt elveszítse kapcsolatát a valósággal, új szubsztanciát hozva létre. A geometrikus alakzatokká

egyszerűsített építészeti elemek, faktúrák, textúrák sokszor egyáltalán nem vagy csak nagyon apró, rejtett részleteikben emlékeztetnek valódi szerepükre. Robitz egyes fotói monokróm festményekként hatnak, a távolból még ecsetvonásokat is láttatni engednek (mint a *One hour photo, London* [*Egyórás fotó, London*] vagy a *Bagan, Myanmar* [*Bagan, Mianmar*]): a hosszú zárídejű képrögzítés vagy a lencsevégre kapott textúra adja meg plasztikusságukat – persze közelebb lépve a képhez nyilvánvalóvá válik, hogy sík felülettel állunk szemben. Akadnak a fotográfia archaikus technikáit

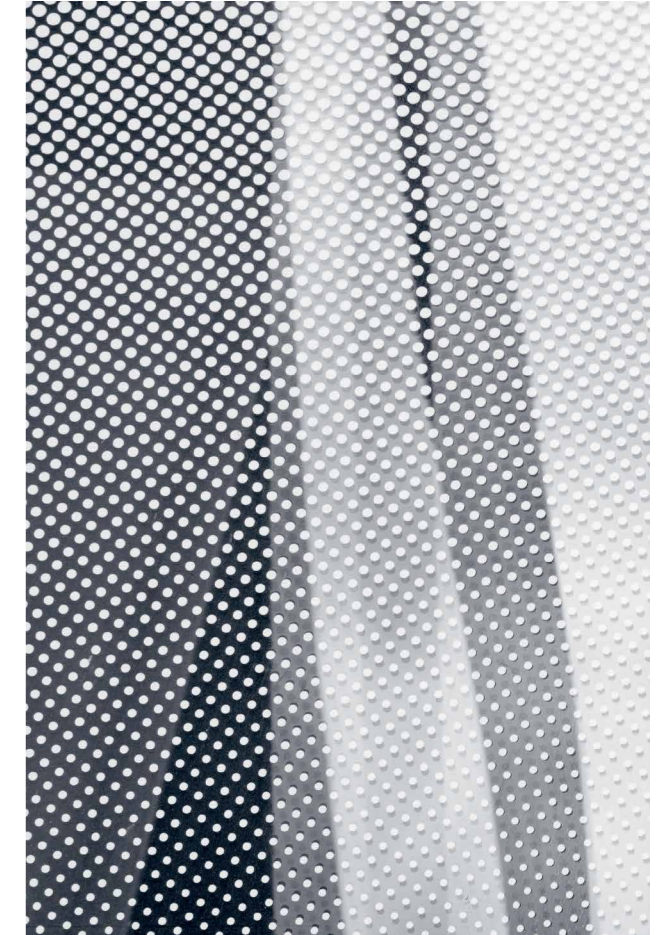
Sebestyén Sára: *Egyenesen át*, 2020, giclée print, 66 × 49,5 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

Robitz Anikó: *One hour photo, London (Egyórás fotó, London)*, 2010, giclée print, 100 × 65 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

Robitz Anikó: *Moscow, Noviy Arbat (Moszkva, Új Arbat)*, 2015, giclée print, 100 × 65 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

Robitz Anikó: *Graz*, 2012, giclée print, 100 × 65 cm, © a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

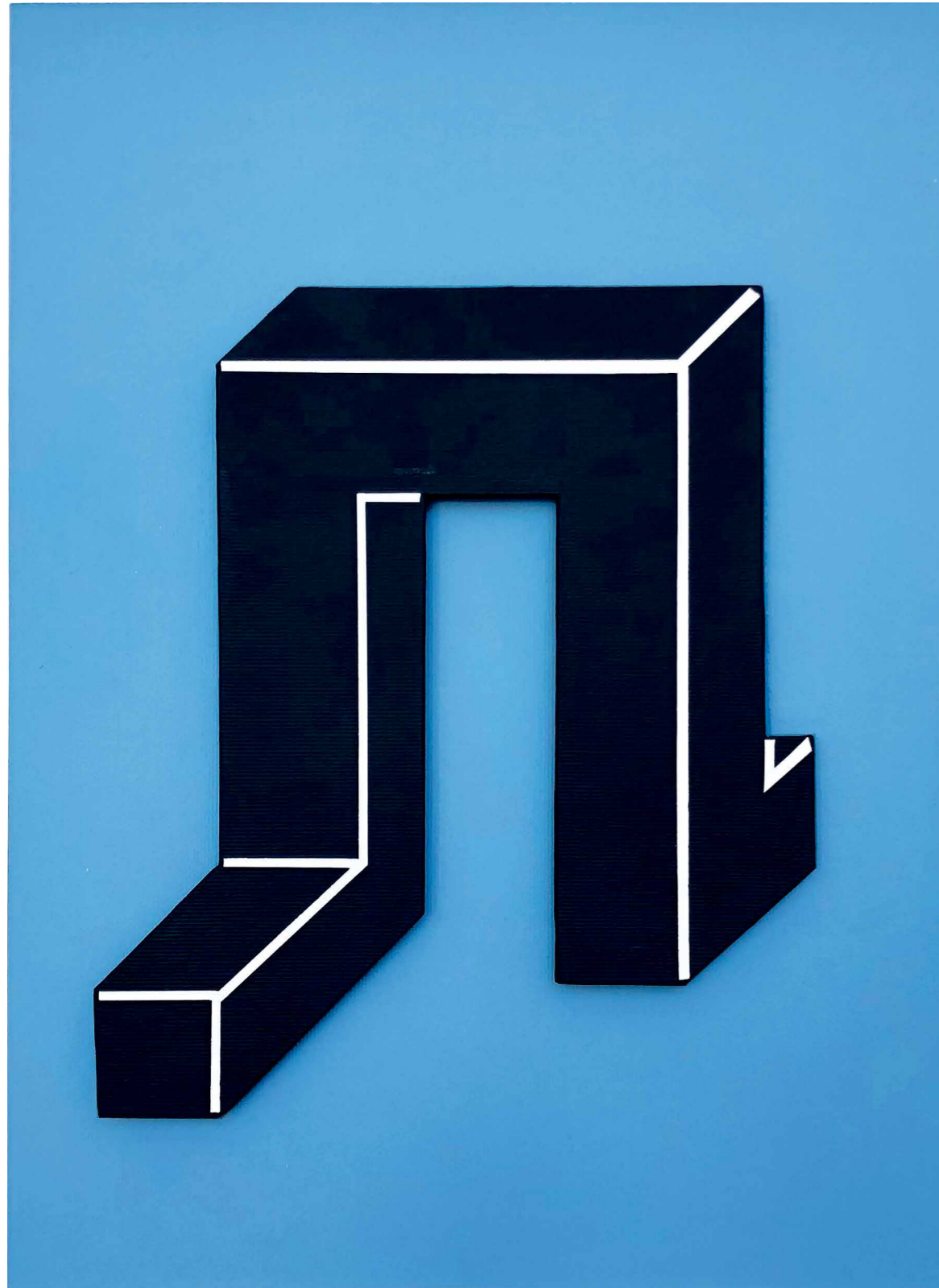
eszünkbe juttató képei is: ilyenek a fotogramok minimalista kompozícióját és a szuprematista festői hagyományt is megidéző munkái (akár a *Moscow, Noviy Arbat [Moszkva, Új Arbat]* vagy a *Strasbourg, Campus Universitaire [Strasbourg, Egyetemi kampusz]*).

A játék a textúrákkal gyakran raszterszerű felületeket eredményez, amelyek egyrészt a pop-art sajátos képi világára hajaznak, másrészt az op-art szemfényvesztő, illuzionisztikus hatását is magukon hordozzák – ilyen többek között a *Graz*. De nemcsak a térbeliség kap fontos szerepet műveinél, hanem az arányok

is: azzal, hogy egyes részleteket felnagyít, megváltoznak az arányok, így az ábrázolt és a szemlélő közötti viszony is. Erre a viszonyra reflektál a *Woven Mirror (Fonott tükör)* sorozata is, amelynél a fotográfus – szokatlan módon – kilép a térbe. A vászonra nyomtatott fotókból és tükröződő felületű műbőrből összefonnott képeken már nemcsak alakzatok, hanem mi magunk, a nézők is megjelenünk – torzulásokat mutató, kicsinyített képmásunk formájában.

Horváth Lóczy Judit hasonlóképp szemléli a világot, mint Sebestyén Sára és Robitz Anikó, csak épp gyakran gondol-

kodik térben. A valóság alkotórészeire bontása az ő esetében is kulcsfontosságú: életének történéseit sűríti geometrikus alakzatok kompozíciójába. Erős érzelmi töltetű – gyakran az anyasággal és a gyerekneveléssel kapcsolatos – gondolatait színes, könnyed, játékos képi elemekként jeleníti meg, majd helyezi el a térben. Művei a festészet, a szobrászat és az építészet, dizájn határmezsgyéjén állnak, ami elsősorban a két- és háromdimenziós formák variálásából következik. Nem meglepő, hogy ilyen vizuális kódokban mutatja be saját belső világát, hiszen korábban tájépitészmérnökként

Horváth Lóczy Judit: *Let me play II (Hagyj játszani II.)*, 2021, akril, vászon, kartonpapír, rétegelt falemez, 40 × 30 cm,
© fotó: a művész jóvoltából / HUNGART © 2021

Horváth Lóczy Judit: *Weaker (Gyengébb)* sorozat, 2017, akril, MDF lap, 6 db, egyenként 28 × 41 × 3 cm,
© a művész jóvoltából, fotó: © Halász Jácint / HUNGART © 2021

működött; képein a tervrajzok hűvös szikársága találkozik a növényvilág organikus szabályszerűségével. A dimenziók változtatása, a játék a térbeliséggel központi szerepet kap műveiben, ehhez használja néha a trompe-l'œil festői hagyományát: egyes formázott vásznak közepén lyukakat és beékelődéseket vagy épp toldásokat vélünk látni, de más festészeti technikával is képes elérni a kívánt illúziót (például a *Let Me Play [Hagyj játszani]*).

Többnyire alapformákkal és -színekkel operál ugyan, amelyek megadják a struktúrák szigorú rendjét, mégis feloldja ezeket egy-egy ferde vonallal vagy réssel. A fegyelem megbomlása ellenére megmarad a harmónia: a szegmensek szabályos

struktúráján belül nem keletkezik feszültség. A drasztikus redukció mellett időnként helyet kapnak felismerhető motívumok is – ilyen például a házak két-dimenziós sziluettjét megjelenítő sorozat, a *Try to Be a Good Mother (Próbáld jó anya lenni)*. Egyes munkáinak (mint a *My Life [Életem]* vagy a *Weaker [Gyengébb]* sorozat) élénk színei és markáns kompozíciói a posztmodern dizájn, különösen a Memphis csoport bútorainak esztétikáját idézik meg.

Egyre több olyan kiállítással, kezdeményezéssel találkozhatunk, amelyek a művészettörténetből vagy a kortárs művészettírásból kimaradt női alkotókat helyezik előtérbe – gondoljunk csak a Pompidou idei nagyszabású kiállítására

(*Elles font l'abstraction, vagyis Az absztrakció művelői*), ami átírta az absztrakció férfi központú történetét, vagy a közép- és kelet-európai nőművészeket összegyűjtő Secondary Archive-ra. Ma már nyilvánvaló, hogy az absztrakt művészet nem (és soha nem is volt) férfi privilégium, s ez nem csak emancipációs kérdésként fontos: az itt bemutatott kortárs női alkotók jól példázzák, hogy a geometrikus-konstruktív irányzat utörőinek szigorú, kötöttebb geometriára épülő formanyelvét miképpen lehet feloldani egyszerre analitikus és emocionális, érzékeny szemlélettel.